

ק:

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

עין משפט
נר מצוה

כ מ"א פ"ב מהל' ע"כ
הלכה ב:

תורה אור השלם

1. רוצה שחוקים מקבלו ודלתי שמים פתח.
2. כשנת שש מאות שנה לחיינו נח ברוך השני בשבעה עשר יום לחודש ביום לא נבקעו כל מענות תרומם רבתי וארבת השמים נפתחו בראשית י"א
3. ויצאו וראו ספגרי האנשים הפשעים כי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו וראו לקל בשר:
4. כי תצאו אל ידו ימים רבים להלחם עליה לתפשה לא תשחת את עצה לנדה עליו גרוח כי טעם תאכל אותו לא תחבת כי תאדם עין הישדה לבא מפיך כמורה דברים כי כי
5. ראנה בלב אש ישנה ודבר טוב ושמחה משלי כי כי
6. איש רעים להתרועע איש רוב דבק מאן:
7. משלי כי כי
8. ככלוב קלא עוף כן תהיה מלאים מרמיה על כן גדלו וצמיחה:
9. אל תאמרו ברע אל תהיה באלוף משכבת חוקך שמר פתחי ספתי:
10. אל תתהלל ביום מחר כי לא תרע מה ילד יום:
11. כל ימי עני רעים ויכול לב משתח תמיה:
12. מסייע אבנים יעצב ובוקע עצים יסכן קהלת י י

היו אומר מדה טובה מרובה מרבה פורענות. דכמדה טובה כתיב ללות ובמדת פורענות כתיב ארובות ודלת גדול מרובה דד' ארובות יש גדלת במסכת יומא בפרק יום הכפורים (דף ע"ג.) אלמא מדה טובה מרובה. ומעשיו אין לתמוה היאך יש באלם כח לקבל שכר כל כך שחרי למדת פורענות נותן הקב"ה כח באלם לקבלו על שכן שנותן כח באלם לקבל מדה טובה: **לדוקים.** [שופרין באל חין]: **רבי יוסף אמר אף בספר בן סירא.** שיש בו דברי הנביא וכן עליהם של יטובל מורה: **לא סיפספו גילדנא מאורייתא.** כלומר לא הטובל עורו של דג אפילו מעל אנו מפני שאתה מפסק העור דלול משיכה לחלול להפקדא אלף עלי ותיב בנורא וטובל ביה מרתין גרילין שאתה יכול ללות עור הדג עמו ולאכול בו שמי מלות דהוי לפתן לשמי מלות: **גלדנא.** שם הדג. ל"א להכי נקט מאורייתא שרבו על דג להמלין נפטו מאזנו: **אי מפשטיה.** אי נמי כתיב: **דלא נכסותו שלם כדרכה.** לראו הגון לאלם לכות את דרבו והיו דקאמר מאורייתא: **לא יישן.** אינו יכול לישן: **קטנה קודם שהביאה שמי שערות:** נערה משהביאה שמי שערות עד שירבה שחור על הלנן הכי היא גונרת: **בנערותה שמה חונה.** משגרה ראויה היא לנישואין להכי אמר שלם מנשא: **דויא.** דלגה: **מנע רבים.** אותם שאין לך עסק עמהם מנעם מתוך כחיסא מדיר לבינתן אלף במתוך מדבר עמהם: **איש רעים.** שיש לו רעים הרבה: **להתרועע.** לנסוף מרעים לו שמתקוטע עמהם: **ולדקן.** מי שזקנו דקה וחלושה: **קורטפן.** מדע שחכם ומרף הוא ביותר: **עבדקן סכסן.** מי שזקנו ענה שוטה הוא: **סכסן.** כמו כל דר בר חנא סכסא בנבא כמרל (דף ע"ג.) **נפח בכסויה.** מי שטפה אוסיה שזכסו: **לא אמי.** כדוע שאינו נאמא: **אמר כמאי איכול לחמא.** האומר נחיה לפתן אוכל פת זה: **סב לחמא מיניה.** כדוע שאינו רעב וקח הלחם מידו שאילו היה רעב היה אוכל: **מאן דאית ליה מעכרסא דקניגיה.** שזקנו מחולק ומפולל יש בין שני שינולות כמין מעכר: כולי עלמא

לא יכלי ליה. נערמיומיה דמתוך שחשב כל ימיו בערמות הוא משיס ידו לוקו ומוסף באלם שחשב עד שנקרחה. ל"א גרסין הכרתה מי שיש לו היכר זקנו שסעד כולי עלמא שלא סעדו אין יוכלו להגיע לכמו. ל"א גורמא והוא לשון קרחה. וכל הני דברי רות ולכן אין קורין בו: **דרשין.** כלומר אמרין להי בפרקא ומשמעין להו לכולי עלמא כגון כל הני אשי טובה כו' אשה רעה לרעה לבעלה מה תקמה יגרשנה מבימו כן הלשון של ספר בן סירא. אשה רעה מתנה רעה ל"ג: **כפליים.** פט אלל בעלה. למסוך עמוי' יין ושכר: **רבים היו פשטי רובל.** כמה וכמה מכות מקבל רובל המחזיר נעיר [ונושא] תכשיטי נשים ועסקו עמהם שפעמים שמואלו בעלה עמה ממחיד עם אשתו ומכזה ופולגו: **המרגילים לדבר עבירה.** יואף הרי הן כניזוף מבנייר גחלה כשניז המבנייר את הפסח כך כל אשר להם כלה והולך: **גחלת.** אקרי פסח שאינו ניער כדאמרין (בבבא מציעא דף ע"ג.) **גחלים עומות.** מ"ר: **ככלוב.** דירה של עופות: **רבים היו דורשי עונות.** שמהל מתאבד עם הכל ואף על פי כן לא תגלה סודך לטוב אלף לחמד מני אלה: **מה ילד יום.** מה אירעו: **היום שמה למחר אינו שמת הוא היום:** ונמלא. שמיר על יום שאינו עמיד לרעות והיינו עולם שאינו שלו שהוא מלמעלה עליו ודואג על חסד מיום המחרת שלא תבא עליו לרה: **כל ימי עני רעים וטוב לב משפה.** פסוק הוא במשלי (ט"ו): **שפטל גנים נגו.** שעני הוא ואינו יכול להגבירו לפרך ממנו גנים נגו שורד מטר הגנים הנבזים נגו ומולפים עליו הגשמים ואין לו מנוחה אפילו כלילות: **במרום הרים כרמו.** שאין להם יקרות וקונו לו בחלום מן ההרים נוול וכל עפר שהוא מולא לנול (ולדירי) מולך הרות מן ההר לשאר כרמים שנקבעה ונמלא העני נפסד: **צעלי סלמוד.** שקשה ללמוד מרוב קושיה וסוגיות שיש בו: **משנה נומה ללמוד:** **רבא אמר איפכא.** דבעלי תלמוד הנין מייגעו שידעו להורות איסור והיתר לכל בעלי משנה שונה ואינו יודע מהו אומר דאין מורין הלכה מתוך משנה: **יסכן.** נתחמם: **שדמתו**

מסורת הש"ס

6) יומא פ"ב (סוטה י"א) ופי' מ"ש מ"ס' שם ר"ה (ועלמא) 8) ופי' כ"ר (בבבא) 9) כ"ב טו: קיימין פ"ב (מסכת סוטה) 10) יומא פ"ב (סוטה מ"ג) 11) וברבא סב"ג (1) ויבמת פ"ב (ע"ג) 12) תביות ק"י ו"ב קמ"ג (10) ו"ב קמ"ה (10) מ"ד במקום סב"ד: מ"טן גלח"ס (1) ופי' יע"ק"ל (1) וילע"ב רש"ס (1) ומה (1):

מוסף רש"י

מדה טובה מרובה. רבה מה מדה טובה מרובה על הרעה חמס מלות כה. שמרה טובה נאמר שמתו לו יוצא חסד אלפסי. ויבמת פורענות הוא אומר וס' כי כן אלפי יעל רעים. אף כן מדה טובה על ירידת הפן רבמה על ירידת מלך (יומא) ע"י רש"י. ויבמת פ"ב (ע"ג) ופי' יע"ק"ל (1) וילע"ב רש"ס (1) ומה (1):

מדה טובה מרובה. רבה מה מדה טובה מרובה על הרעה חמס מלות כה. שמרה טובה נאמר שמתו לו יוצא חסד אלפסי. ויבמת פורענות הוא אומר וס' כי כן אלפי יעל רעים. אף כן מדה טובה על ירידת הפן רבמה על ירידת מלך (יומא) ע"י רש"י. ויבמת פ"ב (ע"ג) ופי' יע"ק"ל (1) וילע"ב רש"ס (1) ומה (1):

מדה טובה מרובה. רבה מה מדה טובה מרובה על הרעה חמס מלות כה. שמרה טובה נאמר שמתו לו יוצא חסד אלפסי. ויבמת פורענות הוא אומר וס' כי כן אלפי יעל רעים. אף כן מדה טובה על ירידת הפן רבמה על ירידת מלך (יומא) ע"י רש"י. ויבמת פ"ב (ע"ג) ופי' יע"ק"ל (1) וילע"ב רש"ס (1) ומה (1):

מאי תקנתיה יגרשנה מבימו ויתרפא מצרעתו אשה יפה אשרי בעלה מספר ימיו כפלים העלם עניך מאשת חן פן תלכד במצורתה אל תמ אצל בעלה למסוך עמו יין ושכר כי בתואר אשה יפיה רבים הושחתו (ועצומים כל הרוגיה רבים היו פצעי רובל המרגילים לדבר ערוה בניצוץ מכעיר גחלת *ככלוב מלא עוף כן בתיים מלאים מרמה מנע רבים מתוך ביתך ולא הכל תביא ביתך רבים יהיו דורשי שלומך גלה סודך לאחד מאלף *משוכבת חיקך שמור פתחי פך אל תצר צרת מחר *כי לא תרע מה ילד יום שמה למחר אינו ונמא מצמער על עולם שאינו שלו *כל ימי עני רעים בן סירא אומר אף לילות בשפל גנים נגו ובמרום הרים כרמו ממחר גנים נגו ומעפר כרמו לכרמים [סמן זור"א רב"א משרשי"א חנינ"א טובי"ה ינא"י יפ"ה יוחנ"ן מרח"ם יהוש"ע מקצ"ר] *אמר ר' זורא אמר רב מאי דכתיב כל ימי עני רעים אלו בעלי תלמוד וטוב לב משתה תמיד אלו בעלי משנה רבא אמר איפכא והיינו דאמר רב משרשיא משמיה דרבא מאי דכתיב *מסייע אבנים יעצב בהם אלו בעלי משנה ובוקע עצים יסכן בהם אלו בעלי תלמוד רבי חנינא אומר כל ימי עני רעים זה מי שיש לו אשה רעה וטוב לב משתה תמיד זה שיש לו אשה טובה רבי ינאי אומר כל ימי עני רעים זה רחמני וטוב לב משתה תמיד זה אכזרי רבי יהושע בן לוי אמר כל ימי עני רעים זה רבי יוחנן אמר כל ימי עני רעים זה רחמני וטוב לב משתה תמיד זה אכזרי רבי יהושע בן לוי אמר כל ימי עני רעים זה שרעתי